

Pankkivaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksestä laiksi arvo-osuusjärjestelmästä sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Eduskunta on lähettänyt 14 päivänä syyskuuta 1990 pankkivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 104 laiksi arvo-osuusjärjestelmästä sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi.

Esityksen johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöjohtaja Kaarina Buure-Hägglund ja lainsäädäntöneuvos Gustav Byggin oikeusministeriöstä, toimistopäällikkö Kaiju Kallio Suomen Pankista, osastopäällikkö Anssi Rantanen Helsingin Arvopaperipörssistä, osastopäällikkö Paula Perttunen pankkitarkastusvirastosta, osastopäällikkö Erkki Kontkanen Suomen Pankkiyhdistyksestä, osastopäällikkö Markku Ruutu Säästöpankkiliitosta, toimitusjohtaja Pertti Eräkare Suomen Osakekeskusrekisteristä, osastopäällikkö Markku Savikko Osuuspankkien Keskusliitosta, varoitimitusjohtaja Tarmo Korpela Teollisuuden Keskusliitosta, osastopäällikkö Pentti Mäkinen Keskuskauppakamarista, toiminnanjohtaja Kauko Nieminen KHT-yhdistyksestä, puheenjohtaja Jarmo Leppiniemi Osakesäästäjien Keskusliitosta ja toiminnanjohtaja Liisa Jauri Arvo-osuusyhdistyksestä.

Hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi arvo-osuusjärjestelmää koskeva lainsäädäntö. Tässä järjestelmässä luovutaan arvopapereista ja ne korvataan arvo-osuustileille tehtävillä merkinnöillä. Arvo-osuustilejä pidetään arvo-osuusrekistereissä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla. Arvo-osuusrekisteriä voi pitää muun muassa tätä varten toimiluvan saanut talletuspankki, arvopaperinvälitysliike ja muu yhteisö. Osakekeskusrekisteriä hoitava osuuskunta on velvollinen pitämään arvo-osuusrekisteriä. Arvo-osuusrekisterin pitäjän on kuuluttava arvo-osuusyhdistykseen.

Arvo-osuusjärjestelmä on pakollinen suomalaisille pörssiyhtiöille. Muutkin osakkeet, osuudet tai muut oikeudet voidaan hakemuksesta hyväksyä arvo-osuusjärjestelmään.

Arvo-osuuksien omistajista sekä ulkomaa-laisten omistamien arvo-osuuksien haltijoista pidetään luetteloita osakekeskusrekisterissä ja arvo-osuusrekistereissä. Jokaisella on oikeus tutustua osakekeskusrekisterissä pidettäviin luetteloihin.

Arvo-osuusjärjestelmä on pankkitarkastusviraston valvonnassa. Arvo-osuusjärjestelmää koskevan lainsäädännön johdosta ehdotetaan täydennettäväksi ja tarkistettavaksi myös eräitä muita lakeja.

Valiokunnan kannanotot

Pankkivaliokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin täsmennyksin.

Arvo-osuusjärjestelmästä annettavan lain 29 §:n 2 momentissa todetaan, että pankkitarkastuslaissa säädetään pankkitarkastusviraston oikeudesta saada tietoja osakekeskusrekisteriä hoitavalta osuuskunnalta ja muulta arvo-osuusrekisterin pitäjältä sekä antaa tietoja ulkomaan viranomaiselle.

Valiokunta ehdottaa, että tämä momentti poistetaan, koska pankkitarkastuslakiin ei ole voitu tässä vaiheessa tehdä vastaavaa muutosta ja koska säännös on aiheuttanut tulkintaepäselvyyksiä.

Lisäksi valiokunta ehdottaa täydennettäväksi osakeyhtiölain muuttamisesta annettavan lain 3 a luvun 8 §:n 2 momenttia siten, että vain arvo-osuustileistä annettavan lain 33 §:ssä säädetyissä tapauksissa on oikeus saada tieto siitä, mihin arvo-osuusrekisteriin osakkeet on kirjattu. Ehdotettu muutos johtuu siitä, että hallituksen esityksessä oleva säännös laajentaa

julkisuutta tavoiteltua enemmän. Säännöksen tavoitteena on ollut muun muassa se, että ulosotossa ja rikosten tutkinnassa voitaisiin nopeasti ja keskitetysti saada tietoja siitä, mihin tietyt osakkeet on rekisteröity.

Valiokunta vielä edellyttää, että hallitus seuraa, ettei arvo-osuusrekisterin pitäminen loukkaa kilpailuneutraliteettia.

Lisäksi valiokunta edellyttää, että pankkitarkastusviraston valvonnan järjestämisen kannalta tarpeelliset säännökset valvonnan asian-

mukaiseksi järjestämiseksi annetaan hyvissä ajoin ennen järjestelmän käyttöönottoa.

Edellä olevan perusteella pankkivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät 2.—6. ja 8.—14. lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina ja että 1. ja 7. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Arvo-osuusrekisterit

7—11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Arvo-osuusyhdistys ja osakekeskusrekisteri

12—24 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Liittyminen arvo-osuusjärjestelmään

25—27 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Erinäisiä säännöksiä

28 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

29 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

(2 mom. *poist.*)

30—34 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7.

L a k i

osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 29 päivänä syyskuuta 1978 annettuun osakeyhtiölakiin (734/78) uusi 3 a luku seuraavasti:

3 a luku

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet

1—7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Osakkeenomistajan, luovutuksensaajan ja 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilön henkilötunnusta ja maksuosoitetta tai sitä, kenen arvopaperinvälittäjän kaupintatilille osakkeenomistajan myytäväksi antamat osakkeet on

kirjattu, ei kuitenkaan saa ilmaista ilman hänen suostumustaan. *Oikeuteen saada tieto siitä, mihin arvo-osuusrekisteriin osakkeet on kirjattu, sovelletaan vastaavasti, mitä arvo-osuustileistä annetun lain 33 §:ssä säädetään tietojen saamisesta arvo-osuustilistä.*

9—15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulo

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Knuuttila, varapuheenjohtaja Maijala, jäsenet Hau-

tala, Huuhtanen, Ikkala, Karkinen, U. Leppänen, Linnainmaa, Melin ja Saarinen.

